Soarele în septembrie

de Adina Dabija

Mă feresc ca de dracu' de după-amiezele însorite de toamnă. După şlagărele pop-rock ale sezonului estival, care îmi sparg piepul de ură pentru că mă fac să-mi mişc fără voia mea fundul prin bucătărie, unde ţin radioul, cel mai mare pericol îl reprezintă un anumit fel în care cade lumina la început de toamnă. Genul ăsta de lumină persistă până spre sfârşitul lui octombrie şi îmi înmoaie oasele, mă topeşte şi mă pune pe rând în forme de mult trecute – focă sensibilă care îşi lipeşte nasul de geam cu o greutate în privire, în aşteptarea mamei, femeie cu părul în vânt, în sfârşit, tot ce am fost sau aş putea fi. Mă apucă de exemplu de la mirosul de nuci – dumnezeule, nucile de pe malul pârâului din faţa casei, care ne înverzeau degetele. Apoi din senin mirosul de grâu măcinat - fata morarului cu care vânam şoareci prin vie – mirosul de vie – mirosul servietei maro a lui tata care mă lăsa la morar, apoi ca un trăznet mirosul de ciuperci umede - pădure adâncă - adânc, adânc - verde închis - închide ochii – extaz vegetal - tot ce sunt fără să fiu. Toamna izbucnesc poveştile despre mine însămi. Mă înfurii şi mă ridiculizez privindu-mă de undeva de sus, ce mică aşa între frunze, scufundată în mine, pradă mie. Aştept iarna, anotimpul în care mă pot în sfârşit uita.

Sunt complet cheală. De câte ori mă mutam sau mă despărţeam de câte un bărbat îmi schimbam tunsoarea. Până când, la un moment dat, mi-am zis gata. Se împlinesc patru ani de când m-am ras în cap şi sunt convinsă că, în ce mă priveşte, chelia e cea mai sănătoasă filosofie de viaţă. În primul rând, în meseria de reporter special nu prea ai timp de pierdut cu descâlcitul, aranjatul, foitul în faţa oglinzii. În al doilea rând, nu mai îndrăzneşte nimeni să mă ia ca pe o femeie. Lumea mă priveşte cu suspiciune şi habar n-are în ce oală să mă bage. Asta îmi place. Majoritatea oamenilor se instalează comod în ei înşişi, confecţionându-şi o anumită idee clară, plăcută şi fixă despre ceea ce sunt. Eu când încep să mă simt bine îmi pun singură pioneze sub fund. Rasul în cap mi-a schimbat complet viziunea asupra stilului meu de viaţă. Am început prin a mă descotorosi de toate obiectele inutile care trenau prin casă şi pe biroul de la redacţie. Casa mea conţine de regulă un pat, o fereastră mare, deschisă, cu nişte perdele gălbui care flutură în vânt, un rulou de cauciuc pe care îmi fac exerciţiile dimineaţa, o veioză şi un computer portabil la care-mi scriu articolele. Nu închiriez decât apartamente cu scobituri în pereţi, în care pot să-mi bag restul catrafuselor - niciodată mai multe decât ar încăpea în două valize. Am dăruit colegelor de la Social toate brizbrizurile pe care le strânsesem în ultima vreme, genul acela de chestii inutile pe care le primeşti cadou de sărbători de pe la diverse firme şi pe care nu-ţi vine să le arunci imediat ca să nu strici atmosfera de sărbătoare,

în schimb când cauţi ceva important te încurci în ele şi-ţi vine să le azvârli direct pe fereastră. O altă schimbare majoră a fost că am renunţat la roiul de cunoştinţe şi aşa-zişi prieteni care sunt făcuţi să-i baţi la cap când te plictiseşti. Nu am ceea ce se cheamă un anturaj. Ca orice ziarist, am o mulţime de relaţii şi din când în când ies la o bere lungă cu colegii de redacţie. De plictisit oricum nu am când să mă plictisesc - ajung acasă după miezul nopţii, fac un duş şi cad frântă. Mă gândesc din ce în ce mai rar la mama.

Zilele trecute am primit un telefon de la Ron.

- Ai chef să ieşi astă-seară?

Era o sâmbătă după-amiază şi tocmai voiam să ies să mă plimb. Vremea era absolut insuportabilă – început de toamnă care scoate la suprafaţă toate reziduurile sentimentale de care crezi că te-ai descotorosit odată pentru totdeauna. Îmi era însă şi mai imposibil să stau lungită în pat şi să privesc dansul insinuant al perdelei în vânt, mai unduios ca niciodată, contaminat de nostagia bucăţilor de puzzle de memorie care se ridicau spre tavan în rotocoalele de fum de ţigară.

- De ce nu? am răspuns, gândindu-mă că alternativa de a mă înfunda în vreun bar mi-ar face mult mai bine decât soarele de septembrie.

Ron avea însă alte planuri. A trecut pe la opt să mă ia cu maşina. Eram invitaţi cu toţii la Daniel, redactorul şef adjunct, care tocmai îşi luase o casă nouă. Printre alţi colegi am descoperit un cuplu care tocmai sosise în America să-şi încerce norocul, iar Daniel îi luase sub aripa lui şi le explica cum stau lucrurile cu casele. El fusese ziarist la nu ştiu ce gazetă de pe undeva din Europa de Est. Cum au dat cu ochii de mine au început să vorbească cu toţii despre război. Ron dădea musafirilor amănunte picante din primul meu reportaj. M-am dus la bufet şi mi-am turnat un coniac mare cu gheaţă. N-aveam chef de război în singura mea zi liberă din săptămână.

- A fost cel mai tare reportaj din presa new-yorkeză. Lana este cu adevărat extraordinară, meliţa Ron, aşteptând să-i laude şi lui cineva fotografiile pentru care-şi pusese pielea pe băţ.

- Vorba soldaţilor noştri, ne facem şi noi meseria, am spus eu.

- Aţi făcut treabă bună, aprobă Daniel. Am avut un tiraj foarte bun la numărul cu primul reportaj din război.

- Ce tiraj, se interesă fostul ziarist din Europa de Est.

- Prietene, spuse Daniel, aici în America sunt câteva lucruri care nu se spun: cât câştigi, cu cine îţi iei prânzul şi ce tiraj are ziarul la care lucrezi.

- Dar câţi oameni au murit în război se spune? întrebă nevasta ziaristului din Europa de Est. Toate privirile s-au îndreptat asupra ei şi preţ de câteva clipe s-a lăsat liniştea. Era o femeie foarte tânără,

subţire, cu părul împletit într-o coadă lungă la spate, cu trăsături delicate. I-am remarcat mâinile nervoase cu degete lungi, aproape transparente, care seamănă cu ale mele.

- Ia mai daţi-l încolo de război, nu v-aţi plictisit de el, spuse nevasta gazdei. Bine că s-a terminat odată! Mai bine să vă arăt casa. Haideţi, mai întâi fetele.

„Fetele" au plecat deci să viziteze casa, în timp ce „băieţii" au rămas în living la taclale despre politică. A trebuit să vizitez în cele mai mici detalii toate camerele şi debaralele din noua casă - de două ori mai mare decât cea anterioară, cu rată mult mai avantajoasă, şi cu ieşire direct la stradă! - să mă joc cu telecomanda cu infraroşu de la garaj şi să mă minunez în faţa acvariului imens din biroul lui Daniel. Seara era, fără doar şi poate, ratată. Am revenit în living şi m-am dus să-mi mai torn un coniac, ascultând cu jumătate de ureche genul acela de discuţii despre tot şi nimic pe care le au mai mulţi oameni strânşi la un loc sâmbătă seara. Gazda s-a aşezat la pian şi ne-a cântat Everlasting Love, apoi s-a dus să vadă de prăjituri. Femeia cea tânără din Europa de Est s-a apropiat de pian şi şi-a trecut uşor mâna peste clape, apoi a tras brusc capacul peste ele.

- Ştii să cânţi la pian? am întrebat-o.

- Da, mi-a răspuns ea simplu.

- Şi de ce nu cânţi?

- Este prea multă lume, a răspuns ea şi a zâmbit.

Femeia asta avea ceva care îmi atrăgea atenţia, dar nu-mi dădeam seama ce, poate un amestec de duritate şi moliciune, sau un anumit fel de a sta cu spatele drept, sau poate îmi sărea pur şi simplu în ochi printre atâtea mutre cunoscute. Am încercat să intru în vorbă cu ea, dar de fiecare dată intervenea ceva care ne întrerupea discuţia, ba destuparea şampaniei, ba bărbatu-său care voia s-o prezinte nu ştiu cui. Am aflat doar că o chema Natasa. După câteva coniace mi s-a rupt filmul şi am pierdut-o din vedere până când am ieşit să mă răcoresc pe peluză. Era cu bărbatu-său şi discutau ceva în ruseşte. Nu cred că m-au observat. Stăteau lângă un morman acoperit cu o prelată, care, din gesturile pe care le făceau, mi-am dat seama că era subiectul controversei, pentru că era evident că aveau o discuţie în contradictoriu. Ea părea să-l roage ceva, iar el făcea întruna semn din cap că nu. După un timp el a plecat spre living şi ea a rămas în faţa mormanului. Am impresia că plângea. Apoi a intrat în casă. M-am apropiat să văd ce era sub prelată şi am dat peste un pian early 30's, genul acela la care se cânta jazz prin baruri pe vremea bunicii. Era de culoare roz şi avea pe alocuri smalţul sărit. Am atins o clapă.

Una din poveştile despre mine însămi este Lana pianista. În copilărie şi adolescenţă mi-am dorit din tot sufletul un pian. Ai mei n-au vrut să-mi cumpere, spuneau că e prea scump sau că trebuie să avem întâi o casă ca să nu deranjăm vecinii. Tot aşteptau să-mi treacă faza cu pianul şi, în aşteptare, mi-au cumpărat o chitară, ba chiar mi-au luat şi profesor - un hispanic în vârstă, care fuma ţigară de la ţigară şi tuşea îndelung înainte de a spune ceva, pe nume Lulu. Rupeam corzile chitării ca să anulez lecţiile cu Lulu. La şapte ani aveam o chitară prăfuită şi un pian de jucărie cu care deranjam vecinii compunând mici piese pe care le cântam apoi copiilor la şcoală. Învăţătoarea îmi lăuda talentul.

Mama şi tata veniseră să cucerească America. Mama s-a lăsat de pictură şi a făcut toată viaţa ei design de vitrine. Tata, care venise să facă cercetare în fizică, a sfârşit ca profesor de liceu. Îmi amintesc foarte bine o dimineaţă în care, făcând curat la el în biriu, a dat peste nişte calcule din tinereţe şi a început să se minuneze de ce deştept fusese pe vremuri. „De ce nu reiei calculele?", l-am întrebat. „Bineînţeles că o să le reiau", mi-a spus el. Nu le-a reluat niciodată. A pus bine într-un colţ caietele din tinereţe şi a descoperit acum un an că lipsesc. Mama crezuse că nu-i mai trebuie la nimic. Ai mei şi-au uitat visurile la poarta ţării tuturor visurilor. Am moştenit de la tata degete lungi. Întotdeauna m-am aşteptat să cânt la pian cu ele, cândva, când voi fi mare şi poate că - şi când îmi spun asta cheala din mine se aşează picior peste picior şi surâde ironic - încă mă mai aştept. Episodul cu pianul a fost un bun antrenament pentru ce avea să urmeze mai târziu. Văzând cum se moare în războaie mi-am dat seama că moartea visurilor din copilărie este ceva firesc, care face parte din viaţă. Nu poţi să le faci pe toate. Nu poţi să ai tot, din simplul motiv că nu ai nimic: un glonţ rătăcit care te nimereşte în cea mai senină zi de primăvară şi cerul devine rotund şi te cuprinde. Astăzi mi se pare firesc că ai mei n-au înţeles că pianul făcea parte din mine şi că-mi fusese lipit de degete. Într-un sens larg, suntem cu toţii nişte anonimi. Sunt convinsă că atunci când m-am născut eram înger. Puteam face orice, în faţa mea creştea lumea ca un arbore portocaliu, până la cer. Tragedia începe în momentul în care trebuie să alegi o ramură a ta pe care să te caţeri. La început ai impresia că un anumit drum este mai aproape de cer decât altul. După aceea nu vrei decât să nu te rătăceşti pe drumul pe care ţi l-ai ales şi să ajungi măcar să vezi cerul. Apoi vrei măcar să nu cazi din copac. Iar în final vrei doar să nu te buşeşti prea tare de pământ. Faptul că viaţa o ia într-o anumită direcţie este cel mai grotesc lucru cu putinţă. Nu mă mir că există oameni care îşi lasă familia, jobul de o viaţă, micile tabieturi şi pleacă să se facă chelneri în colţul opus de lume. Fiecare îşi spune zilnic o poveste despre sine şi lasă în urmă alte zeci, neterminate. Lana pianista este una din ele.

I-am spus lui Ron să oprească maşina. Ne certasem tot drumul spre casă.

- Ai înnebunit? spuse Ron. Nu vezi că eşti beată? Cum naiba vrei să cobori aici, tocmai în South Bronx te apucă?

- Eu când sunt beată sunt de o mie de ori mai trează decât tine.

- Nu înţeleg ce ţi-a căşunat pe mine din senin.

- N-am nimic cu tine. Pur şi simplu n-am chef să mă duc acasă, înţelegi?

- Şi ce-o să faci aici în toiul nopţii? Măcar vino la mine.

- O tot dai cu la mine, la tine. Nu vezi că am ajuns la mine. Şi la tine. Uită-te şi tu la buildingul ăsta. E la fel ca al meu, ca al tău. Poate că eu locuiesc chiar aici. Poate că la ora asta dorm. Eu aş putea fi oricine, oricare dintre ei, sau poate că deja am murit acolo. Nu ţin atât de mult să fac pe Lana ziarista. În fond aş putea la fel de bine rămâne chiar aici şi dansa toată viaţa din buric. Apoi aş putea să fac înconjurul lumii, m-aş angaja la un circ, aş lăsa baltă războaiele...

Până la urmă Ron a trebuit să oprească. Am coborât împleticindu-mă şi m-am gândit să mă culc chiar acolo jos, pe iarbă, fără prea multe mofturi. Am dat să mă întind dar mă înţepau tot felul de chestii. Am reuşit să mă ridic şi am înaintat fără convingere spre o intersecţie, printre siluetele diforme ale tomberoanelor doldora de gunoaie, printre hârtiile şi pungile I Love NY care pluteau prin aer, semn că timpul se oprise. Ron venea încet cu maşina în spate. M-am întors şi i-am făcut semn să plece, apoi i-am făcut semn fuck you. Pe strada următoare nişte draci în pielea goală destupaseră o pompă de apă şi se stropeau cu voioşie. Câteva ciori bătrâne numai în chiloţi stăteau cu burţile revărsate pe şezlonguri de plastic şi îi priveau aprobator. Cum au dat cu ochii de mine, dracii au început să mă stropească şi să se izbească în mine ca fluturii de bec. Dar Scaraoţchi însuşi, cel cu burta mai mare aflat în mijloc, îmi sări în ajutor.

- Gata, hei, ajunge! se răţoi Scaraoţchi la draci. Ce naiba faci aici în mijlocul nopţii, mă luă la întrebări. Eşti cumva o…

Am realizat cu stupoare că Scaraoţchi era femeie. Avea nişte ţâţe mici înfundate în grăsime, purta un turban roşu şi era machiată cu verde în jurul ochilor.

- O femeie cumsecade, fie şi atâta cât poate fi o albă, nu umblă singură noaptea pe străzi.

- Da, ai dreptate, mă plimbam cu prietenul meu şi ne-am certat…

- Halal prieten care lasă o femeie albă singură noaptea în South Bronx!

- Eu i-am cerut să oprească.

- Halal bărbat căruia ajungi să-i ceri să oprească în South Bronx!

- Tocmai mă duceam acasă…

Pe naiba.

- Nu mai prinzi nici un metrou la ora asta. Sunt nişte lucrări, metroul nu circulă decât în timpul săptămânii. Despre autobuze nici nu poate fi vorba. Arată-mi mie un şofer care vrea să-şi lase pielea prin South Bronx. Uite ce e, îţi dau un sfat prietenesc. Te văd mai slabă de înger.

Scaraoţchi îmi făcu semn să mă apropii, mă apucă de braţ şi îmi şopti la ureche :

- Am şi eu un bărbat, mai pirpiriu, uite ăla de colo, e cât de cât curat, dacă i-o iei puţin la cioc te duce el acasă cu maşina… Ştii, eu nu mai pot să mă mişc din cauza siluetei… e şi el bărbat, săracu', ce să facă…

M-am uitat la ea, se uită la mine, burta şi ţâţele i-au luat-o deodată la vale scuturate de un val de râs isteric, uimitor de subţire. Nu era momentul să fac vreo mutră bisericoasă.

- OK, însă doar să mă ducă acasă e prea puţin. Pune măcar vreo 20 şi mai putem discuta.

Scaraoţchi nu păru surprins de asemenea pretenţii. Probabil că cerusem cu mult sub preţul pieţei, pentru că duse imediat mâna la chilot să scoată bancnota.

- Uite, spuse şi îmi întinse o bancnotă.

Am apucat bancnota. În fond, de ce nu ? De ce nu prostituată ? De ce aş ţine atât de mult să fac pe Lana cheala ?

- Duceţi-vă colo după paravan.

Un bărbat de culoare se apropie de mine şi mă apucă de mână. Nu îi vedeam prea bine faţa. Mă târî într-un cotlon şi se grăbi să-şi deschidă fermoarul de la pantaloni. M-am aşezat în genunchi dar în acel moment toate coniacele mi-au venit înapoi pe gât amestecate cu antreurile şi prăjiturelele. Am borât îndelung. Nu ştiu care din noi doi mirosea mai urât în clipa aceea. Tipul a început să-mi ceară banii înapoi. La un moment dat m-am trezit în maşină la Ron. Priveam pe geam în lumina zorilor şi mi se părea mereu că locuiesc undeva după colţ. Îmi era rău şi nu înţelegeam de ce durează atât de mult drumul spre casă, o casă a nimănui, a oricui. Într-un târziu Ron mi-a spus că am ajuns.

A doua zi m-am trezit spre prânz. M-am întrebat ce naiba făcea Ron lângă mine în pat, dar mi-am dat seama că n-ar fi avut pe ce altceva să se întindă. Aveam capul cât un balon umplut cu plumb. M-am ridicat să fac un duş iar Ron s-a dus să pună de cafea.

- Ca în vremurile bune, spuse el şi îmi întinse ceaşca de espresso.

Se referea la faptul că de fiecare dată când mergeam la război căram o maşină de făcut espresso după noi. Mă însoţise în ultimele două deplasări.

- Am să-i spun şefului mare să-ţi dea liber câteva zile, spuse Ron. Cred că suferi de depresie post-traumatică. Am trecut şi eu prin asta, la vreo două săptămâni după ce ne-am întors de acolo. Mi-a trecut după o săptămână de Hawaii: mâncare bună, soare, ocean, ghirlande, fetiţe, dansuri...

- Se poate, am spus. Nu prea suport soarele în septembrie.

- De ce? se minună Ron. Nu e prea tare, e numai bine.

- Tocmai de aceea.

Ron a rămas la părerea că sunt pe punctul să fac o depresie serioasă. A coborât şi mi-a luat nişte sandwitch-uri.

- Trebuie să mănânci bine. Uite şi o sticlă de vin. Te las să te odihneşti şi trec să o bem mai pe seară. Dacă ai nevoie de ceva, orice, sună-mă pe celular, OK? Rămân prin zonă.

Jobul de reporter special este plătit excelent, dar niciodată nu mi-a trecut prin cap să-mi cumpăr pian. Este ca un lucru pe care ţi-l doreşti multă vreme şi când în sfârşit ţi se oferă îl respingi, pentru că şi-a pierdut semnificaţia. Ar fi fost desuet să intru într-un magazin şi să-mi comand un pian nou, negru, lucios. Nu-ţi poţi cumpăra visurile din copilărie. Mi-am dat seama că singurul pian din lumea asta care ar putea să fie al meu este pianul din seara precedentă. M-am trezit visând la pianul cel roz. Era bătrân, scrijelit ca o amintire, de o culoare la fel de ridicolă ca ideea de a-l lua acasă. Şi, mai ales, era singurul pian care o readusese la viaţă pe Lana pianista.

Am pus mâna pe telefon şi am sunat la Daniel să întreb ce e căuta subiectul visurilor mele în curte şi dacă e de vânzare. A răspuns nevastă-sa.

- Tocmai am sunat acum două zile la debarasori să ne scape de el. Ştii, pivniţa noii case e prea mică şi nu mai am loc să-l ţin. A plouat peste el vreo lună, până când s-a îndurat Daniel să-l acopere cu o prelată. L-a cules acum vreo doi ani de pe stradă, voia să-l dea copiilor să se joace cu el. Îşi închipuia că o să-i las să pună mâna pe asemenea vechitură, cine ştie prin ce casă deocheată o fi stat. Nu pot să cred că rabla asta de pian are atâta succes. A mai întrebat de el şi Nataşa, ştii, soţia lui Mişkin, ziaristul pe care l-ai cunoscut aseară.

- Şi? Vrea să-l ia ea?

- Ar vrea, dar nu este de acord bărbatu-său. Cică nu au suficient spaţiu. M-a pus să-l măsor cu ruleta, dar se pare că nu încape.

Am aflat astfel că Nataşa era relativ cunoscută în ţara ei. Era pianistă. Venise cu Mişkin în America împotriva voinţei părinţilor ei şi muncea la negru într-un bar de noapte. O mare dragoste.

- Atunci o să-l iau eu.

L-am sunat pe Ron şi ne-am dus să luăm pianul în după-amiaza aceleiaşi zile. A încăput foarte bine la mine în apartament, care, gol cum era, parcă îl aşteptase dintotdeauna. În cinstea lui am desfăcut sticla cu vin adusă de Ron, care a plecat convins că-mi sărise o doagă.

În fiecare sâmbătă după-amiază o ascult pe Nataşa cântând la pianul roz. Este acum profesoara mea de pian. Am sunat-o în săptămâna care a urmat şi am invitat-o la mine. După tot ce s-a întâmplat toamna asta, nu-mi place să văd oamenii abandonându-şi visurile. A fost foarte fericită când i-am dat o cheie de la apartamentul meu şi i-am spus să vină să cânte oricând are chef. La început am avut mult de furcă să-l acordăm şi să-i înlocuim câteva clape. Tasta sol lipsea cu desăvârşire. Acum totul merge perfect. Îmi place să îmi trec mâna peste pielea lui scorojită, este ca şi cum mi-aş mângâia visul din copilărie. După înfrângerea suferită în seara în care am văzut pentru prima oară pianul, cheala a devenit o prezenţă mai discretă, deşi nu-şi poate reţine câte un surâs ironic când aduc frunze de afară şi le aşez pe pian. Dar ştie că odată şi-odată tot o să mă întorc la ea. Însă nu în toamna asta. Se pare că în toamna asta nu va fi nici un război.

respiro©2000 All rights reserved